

Asia: VN/26111/2023

Tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen koordinaatioryhmän väliraportti

TIETOSUOJAN YLEISSÄÄDÖKSET (EU:n yleinen tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki)

Onko tietosuojan yleissäästösten yleisen tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain soveltamiseen koettu liittyvän haasteita tai epäselvyyksiä, jotka voisivat vaikeuttaa julkisen palvelun järjestämistä?

Ei

Jos on, minkälaisista haasteista tai epäselvyyksistä on tarkalleen ottaen kyse?

-

Onko jonkin yleisen tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain säännöksen havaittu estävän viranomaisen tiedon liikkumisen tai julkisen palvelun järjestämisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Onko tietosuojan yleissäästösten havaittu estävän tai rajoittavan tiedon tai henkilötietojen hyödyntämistä tai käsittelyä tarkoituksenmukaisella tavalla?

Kyllä

Jos on, mistä säännöksistä on tarkalleen ottaen kyse ja miten ne estävät tai rajoittavat tiedon käsittelyä?

Ks. vastaukset alla.

VIRANOMAISTEN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYÄ KOSKEVA KANSALLINEN ERITYISSÄÄNTELY

Onko kansalliseen erityissääntelyyn, jossa on kyse viranomaisten suorittamasta henkilötietojen käsittelystä (mukaan lukien henkilötietojen luovuttamisesta), koettu liittyvän haasteita tai epäselvyyksiä?

Kyllä

Jos on, minkälaisista haasteista ja epäselvyyksistä on tarkalleen ottaen kyse?

Tietosuojalain 6 §:n vakuutuslaitoksen käsittelyoikeutta koskevan yleissäästönsen lisäksi tietojenvaihdosta (tiedonsaanti- ja luovutusoikeudet) vakuutuslalla säädetään erityislaeissa kuten liikenne- ja potilasvakuutuslaissa. Tämän lisäksi sovellettavaksi tulevat tietyissä tilanteissa esim. asiakastietolaki, julkisuuslaki ja vakuutusyhtiölaki sekä EU:n yleinen tietosuoja-asetus. Tiedonkulkua

heikentää tällä hetkellä osin epäselvä sääntely, eriävät tulkintakäytännöt ja ahdas tulkinta EU-sääntelystä kuten yleisen tietosuojaa-asetuksen periaatteista. Jos toimija katsoo oikeustilan olevan epäselvä, tietoja ei luovuteta. Tämä heijastuu hallinto-oikeusmenettelyyn saatettavien riita-asioiden kasvuna. Vakuutuskeskus korostaa, että erityislainsäädännön tulee jatkossakin turvata ja varmistaa vakuutuslaitoksille sujuva tiedonsaantioikeus toimeenpanossa tarvitsemiinsa erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluviin henkilötietoihin.

Onko kansallisen erityislainsäädännön henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten havaittu estävän tietojenvaihdon sellaisten viranomaisten (tai julkista hallintotehtävää hoitavien) välillä, jotka tarvitsevat tietoja lakisääteisten tehtäviensä hoitamista tai julkisen palvelun tarjoamista varten?

Kyllä

Jos on, mistä säännöksistä on tarkalleen ottaen kyse ja miten ne estävät viranomaisten välistä tietojenvaihtoa?

Konkreettisenä esimerkkinä voidaan käyttää liikenne- ja potilasvakuutuslakien tiedonsaanti- ja luovutussäännöksiä. Vaikka sääntely on mahdollisimman yksityiskohtaista, ei jokaista tilannetta ole mahdollista luetella. Vakuutus- ja korvauskäsittelyssä tietoja voidaan tarvita usealta eri taholta ja toisinaan pitkältikin ajalta. Perustuslakivaliokunnan ratkaisukäytännön mukaisesti lainsäädännöllisenä ratkaisuna on käytetty pyydettävien tietojen välttämättömyyskriteeriä, eli tietojen tulee aina olla välttämättömiä ko. laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Oikeudellinen epäselvyys on koskenut välttämättömyysarviointin tekijää. Jos välttämättömyysarviointin tekee luovuttava taho ilman riittävää pätevyyttä, kuten vakuutuslääketieteellistä osaamista, voi tästä aiheutua oikeudenmenetystä käsittelyn kohteelle olevalla henkilölle lisäen hallinnollista työtä sekä kustannuksia tarpeettomasti. Lisäksi epäselvä oikeustila mahdollistaa hallinnollisen seuraamusmaksun riskin sekä vilpittömässä mielessä toimivalle luovuttajalle että tietojen pyytäjälle. Käytännössä välttämättömiä tietoja on kieltäytynyt luovuttamasta mm. KELA vedoten siihen, että se tarvitsee omaa välttämättömyysarviointiaan varten tietopyynnön lisäksi muita vahinkotapaukseen liittyviä asiakirjoja/tietoja.

Oikeudellista epäselvyyttä on esiintynyt myös tiedonluovutusta sääntelevässä normistossa. Lakisääteisessä vakuustustoiminnassa tästä on erityistä sääntelyä erityislaeissa, mitä täydentävät yleislait kuten tietosuojalaki ja vakuutusyhtiölaki. Tiedonluovuttajat eivät kuitenkaan ole katsoneet voivansa täydentää mahdollisesti puutteellista erityislain normistoa nojaamalla yksinomaan esimerkiksi tietosuojalain yleiseen käsittelyperusteeseen ottaen huomioon muun muassa tietosuojaviranomaisten tulkintakäytännön. Hankkeen seuraavassa vaiheessa erityissääntelyä läpikäytäessä tulisi varmistaa joko sääntelyä tai tulkintoja tarkistamalla, että sääntely mahdollistaa tehokkaan tiedonkulun myös julkista hallintotehtävää hoitavien yksityisten toimijoiden välillä.

Onko kansallisessa erityislainsäädännössä tunnistettu muita esteitä julkisen palvelun tarkoituksenmukaiselle järjestämiselle?

Ei

Jos kyllä, mistä säännöksistä on tarkalleen ottaen kyse ja miten ne estävät julkisen palvelun tarkoituksenmukaista järjestämistä?

-

YLEISEN TIETOSUOJA-ASETUKSEN SALLIMAN KANSALLISEN SÄÄNTELYLIKKUMAVARAN KÄYTTÖ

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen sallimaa kansallista sääntelyliikkumavaraa käytetty tarkoituksenmukaisella tavalla viranomaisen tiedon liikkumisen tai julkisen palvelun järjestämisen näkökulmasta?

Ei

Jos ei, tulisiko kansallista sääntelyliikkumavaraa käyttää enemmän?

Jos kyllä, miltä osin ja miten liikkumavaraa tulisi käyttää nykyistä enemmän julkisen palvelun järjestämisen näkökulmasta?

Vakuutuskeskus viittaa tältä osin Finanssiala Ry:n asiassa lausumaan. Kansallista liikkumavaraa ei tule käyttää siten, että Suomessa tietosuojasääntelyä tulkitaan tiukemmin kuin muissa unionin jäsenvaltioissa.

Puuttuuko kansallisesta erityislainsäädännöstä säännöksiä, jotka mahdollistaisivat viranomaisten välisen tiedon liikkumisen siten, että julkinen palvelu voitaisiin järjestää tarkoituksenmukaisella tavalla. Jos kyllä, mistä puutteesta ja palvelusta on tarkalleen ottaen kyse?

Ei kommentoitavaa.

Onko kansallisessa erityislainsäädännössä käytetty sääntelyliikkumavaraa tarpeettomasti? Jos on, miltä osin ja mistä säännöksistä on tarkalleen ottaen kyse?

Ei.

YLEISET KOMMENTIT

Puuttuuko väliraportin liitteestä 1 lakeja, joita olisi hyvä arvioida kokonaisuudistuksen yhteydessä?

Liikenne- ja potilasvakuutuslakien rinnalla sovellettavan vakuutusyhtiölain tiedonsaanti- ja tiedonluovutussäännökset on syytä arvioida osana kokonaisuutta. Myös yleislakina toimiva vakuutusopimuslaki tulisi ottaa tarkasteluun.

Muut kommentit

Vakuutuskeskus kannattaa väliraportissa esitettyjä tavoitteita ja painottaa, että tarkastelua tulee pikimmiten jatkaa koskemaan myös yksityistä sektoria ja erityisesti tiedonsaanti- ja tiedonluovutusta koskevaa sääntelyä. Vakuutuskeskus pitää tärkeänä, että lainsäädännöstä tunnistetaan ne henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset, jotka vaikeuttavat yksityisten ja viranomaisten tiedon liikkuvuutta, mutta samalla on tunnistettava myös ne mahdolliset lainsäädännössä olevat puutteet, jotka estävät tiedon hyödyntämisen tarkoituksenmukaisella tavalla mm. toimintojen kehittämistarkoituksessa.

Tietosuojalain 6 §:n 1 mom. 1)- kohdan osalta Vakuutuskeskus yhtyy Finanssiala Ry:n lausumaan siitä, että vakuutuksenhakija tulisi lisätä vakuutetun ohella säännökseen tarpeettomien tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi.

Nykytilanteessa (tietosuojalain 24 §), siltä osin kuin yksityiset toimijat käyttävät julkista valtaa lakisäateisten tehtäviensä hoitamiseksi, ovat ne eriarvoisessa asemassa muihin yksityisiin toimijoihin

ja viranomaisiin nähden, jotka voivat hoitaa samaa tehtävää ilman riskiä hallinnollisista sakoista. Nykytila mahdollistaa tilanteen, jossa yksityinen toimija noudattaa viranomaisen käytäntöä henkilötietojen käsittelystä, joka sittemmin todetaan lainvastaiseksi. Tällöin sanktiot kohdistuisivat vain yksityiseen toimijaan. Vakuutuskeskus esittää lainsäätäjän harkittavaksi hallinnollisia seuraamusmaksuja koskevaa sääntelyä yhdenmukaistettavaksi tältä osin. Oikeustilan ollessa epäselvä, tulisi hallinnollisen seuraamusmaksumenettelyn sijaan painottaa viranomaisen etukäteistä neuvontamahdollisuutta sekä lainsäädännön selkeyttämistä. Suomessa tietosuojasääntelyä tulkitaan muihin EU-maihin nähden sangen ahtaasti, ja (aiheetonkin) pelko hallinnollisista sanktioista voi tarpeettomasti hankaloittaa yhteistyötä sekä julkista valtaa käyttävien yksityisten kesken että yksityisten ja viranomaisten kesken.

Kronbäck Visa
Vakuutuskeskus